

ROMFARTUNA KYRKA

Romfartuna prästgård 1:3, Romfartuna församling, Västerås kommun, Västmanlands län

BESKRIVNING

Kyrkomiljön

Romfartuna socken består av lätt kuperad slättbygd, dominerad av större gårdar samlade i byar. I nordsydlig riktning går Badelundaåsen som sedan medeltiden varit en av landskapets viktigaste vägar. Området tycks ha varit bebyggt redan på stenåldern. Överhuvudtaget är socknen rik på fornlämningar, mest från järnåldern.

Romfartuna kyrka 2004-08-12 - Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Kyrkbyn är belägen på en mindre förhöjning i ett vidsträckt slättlandskap där kyrkan utgör ett betydande landmärke. I öster sluts miljön av väg 67 Gävle-Sala-Västerås, vars föregångare passerar genom byn. Norr om kyrkan ligger ett skolhus från 1893 och på vägens motstående sida ligger prästgården med herrgårdsliknande huvudbyggnad från 1804-09 och f d bagarstuga/brygghus. En visthusbod som tillhört prästgården har flyttats till en plats strax öster om kyrkan och används av socknens hembygdsförening.

Kyrkoanläggningen

Kyrkogården i sluttningarna närmast runt kyrkan är till större delen gräsbevuxen och används inte längre. Den skuggas på norra, östra och västra sidorna av ädellövträd, men ligger öppen mot slätterna i söder. Omgärdande kyrkogårdsmur av gråsten i kallmur har putsade, spånklädda stigluckor i norr och söder, varifrån grusgångar leder.

En nyare kyrkogård har anlagts på en tidigare åker väster om förbipasserande väg. Här finns en tydlig indelning i sex kvarter, med raka, breda grusgångar däremellan. En vindskyddande granhäck växer i norr, väster och söder.

Digitalfoto
Rolf Hammarskiöld

Kyrkan är grundlagd på en berghäll, som sluttar brant mot väster. Långhuset har höga murar, ett högrest, skiffertäckt sadeltak och västtorn med kopparklädd spets. Mot nordost finns en sakristia och mot söder vapenhus och gravkor. Ytterväggarna består av natursten i de nedre, medeltida delarna, medan tegel överväger i de övre som tillkommit på 1600-talet och senare, liksom i gravkoret. Sockeln är oputsad, fasaderna i övrigt spritputsade och kalkavfärgade i gulaktigt vit nyans. Gravkoret avviker med slätputsade väggfält och putsrustik, samt avfärgning i terranyans. Fönsteröppningarnas form och storlek varierar; mot norr och väster är de rundbågiga, mot söder är en korgbågig och en draperibågig. Fönstersnickerierna är brunmålade, spröjsade i mellanstora rutor av munblåst, klart glas. Inträde sker genom vapenhuset, vars rundbågiga portal har omfattning i flera språng och furuport med rikt ornerat medeltida järnsmide. På långhusets södra sida, öster om gravkoret, finns en mindre järnport, klädd med skivplåtar och prydd med krucifix och vapensköldar.

Kyrkans södra sida - Digitalfoto Svensk klimatstyrning AB

Kyrkorummets är indelat i mittskepp, sidoskepp, kor, ett gravkor och längst bak den så kallade Mungakyrkan, som upptar tornets bottenvåning. Stor särprägel skänker mittskeppets fem höga kryssvalv ovan spetsiga arkadbågar, slagna 1427 vilket framgår av inskriptionen på det slätputsade bandet i höjd med valvanfangerna. Valven vilar på tio fyrkantiga, slammade pelare som skiljer mittskeppet från de båda sidoskeppen. Denna konstruktion har givit kyrkan benämningen ”katedralen på slätten”. Ett annat framträdande inslag från samma tid är vapenhuset med kryssvalv och i östra väggen en nisch med fragment av en kalkmålning föreställande Sankt Göran och draken. Ytterligare målningsfragment finns på långhusets norra vägg, där bysantinska målningar från omkring 1300 skrapats fram och konserverats. För övrigt har valvkappor och väggarna avfärgats i bruten vit nyans, valvens ribbor i en kontrasterande tegelröd nyans.

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

I mittskeppets västra del finns två sidoläktare och däremellan en orgelläktare som är öppen åt två håll. Läktarbröstningen mot öster utgörs av rikt ornerade paneler med apostlabilder från 1695, mot Mungakyrkan i väster av mer fragmentariskt bemålade virke från en tidigare befintlig predikstol. Orgeln byggdes 1970 efter ritningar av Jörgen Fåk och har sitt huvudverk upphöjt i valvet så att ljus släpps in från Mungakyrkans gavelfönster i väster.

Kyrkorummets väggar har en tunn puts-slänning, så att murverket är avläsbart. 1700-talsaltaret och korfönstret från 1966 utgör tydliga kontraster. Skillnaden mellan denna komposition och den tidigare är stor, vilket framgår av den äldre bilden på nästa sida. Digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Kyrkans murade altare från 1757 är utformat som en sarkofag och marmorerat. Uppsatsen däröver är från 1769, en stor oljemålning av Louis Masreliez med utsirat ramverk i vitt och guld. Predikstolen går i liknande stil, förfärdigad av bildhuggare Jonas Holmin i Västerås och uppsatt 1803.

Vid omgestaltning 1885-86, efter handlingar av Fritz Eckert, byggdes kyrkorummets nuvarande öppna bänkrader och fönstren försågs med dubbla bågar. På fönstrens insidor sitter dock smidda stomjärn från 1830.

Golvet består till större delen av polerat kalkstengolv, lagt vid stor förnyelse 1965-66 under ledning av arkitekt Jörgen Fåk. I gångar och kor ligger golvet utan nivåskillnader, medan bakersta delen av Mungakyrkans golv ligger i gradänger. Fåk lät även färgsätta bänkarna med nuvarande blågrön marmorering och underliggande brädgolv lackades. Mungakyrkan och sidoskeppen försågs med för ändamålet formgivna mässingslampor. Valpelarna påmurades till fyrkantig form och slammades så att murverket skall vara avläsbart. Koret fick ett modernt komponerat fönster med masverk av betong och glasmålning av Erik Sand. I vapenhus och gravkor lades tegelgolv av handslagna stenar och sakristian fick nuvarande skåpinredning.

Målningsfragment från 1300-talet, bänkinredning från 1898 och ljuskronor från 1966 i norra sidoskeppet - digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Kort historik

Dendrokronologiska analyser av kyrkans medeltida takstolar tyder på att den uppfördes omkring 1310. Ursprungligen var byggnadskroppen rektangulär med två ingångar på södra sidan. I korgaveln fanns troligen ett trekopplat fönster, på norra och södra långsidan vardera ett tvåkopplat fönster. Det brant sluttande yttertaket var sannolikt spånklätt. Över det ursprungliga kyrkorummet fanns ett högt trätunnvalv med stor spannvidd. Kyrkorummets väggar var dekorerade med målningar i bysantinsk stil, varav fragment återstår.¹

Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Vid ombyggnad som fullbordades 1427 blev murade valv slagna över kyrkorummet, så att det delades i ett mittskepp och två sidoskepp. Över Mungakyrkan i väster slogs ett stjärnvalv. Samtidigt tillbyggdes vapenhuset mot söder och troligen även västtornet, fast det då var lägre och täckt med en låg huv.

Tornet påmurades till nuvarande höjd på 1660- och 70-talen. Byggmästare Lars Olofsson från Köping utformade dess alltjämt befintliga spets, ursprungligen spånklädd och rödfärgad. Kort därpå lät Johan Gabrielsson Sparfvenfeldt tillbygga ett gravkor på kyrkans södra sida.

Vid inre arbeten 1686 tillbyggdes kyrkans sido- och orgelläktare, samtidigt med nya bänkar, nytt golv och nya fönster i öst och väst. Tio år senare fick läktarbarriärerna apostlabilder målade av Hans von Thum. Tornet försågs första gången med urverk 1757, samtidigt med att nuvarande marmorade altardisk murades. Tio år senare tillkom altartavlan med omfattning och 1803 predikstolen, båda utformade för att stämma ihop med altardisken. Sakristian utvidgades 1758 och fick säteritak. Fönsteröppningarna fick nuvarande storlek 1830.

En stor omgestaltning och modernisering ägde rum 1885-88, efter handlingar upprättade av arkitekten Fritz Eckert. Då ersattes bänkinredningen från 1600-talet med dagens öppna bänkrader och fönstren försågs med dubbla rutor. Tidigare tegelgolv och gravhällar togs bort och cementgolv göts i hela kyrkorummet. Yttre förnyelse skedde 1903 då tornspetsens spåntäckning ersattes med kopparplåt och 1911 då långhustaket belades med skifferplattor.

I början av 1900-talet präglades kyrkorummet av arkitekt Fritz Eckerts omgestaltning 1885-86. Korfönstret med målning av Yngve Lundström kom på plats 1925. Det förvaras idag i ett litet rum för äldre inventarier på kyrkvinden. Dåvarande orgelverk insattes 1888 av firmen Åkerman & Lund - Digitala kopior av äldre foton i Västmanlands läns museums arkiv

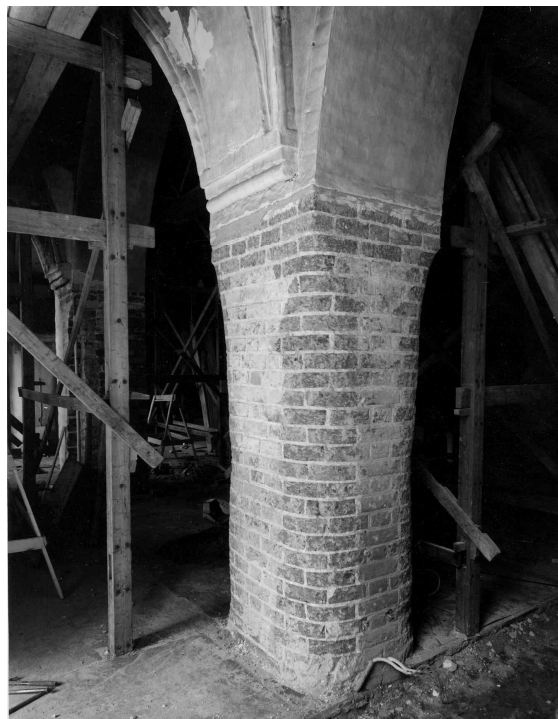

¹ Stilmässigt är målningarna snarast att hänföra till 1200-tal, men så gammal är kyrkan uppenbarligen inte.

På 1950-talet blev mitt- och sidoskeppens cementgolv från 1885-88 successivt avlägsnat, sedan det blivit alltmer ojämnt och bitvis rämnat. Istället lades kalkstensplattor i gångarna och brädgolv i bänkkvarteren. Kokspannan togs bort för att ersättas med elektrisk uppvärmning. Ytterligare förnyelse planerades, men sköts tills vidare upp.

Efter mångåriga samråd färdigställde arkitekt Jörgen Fåk programmet för den större omgestaltning som genomfördes 1965-66. Då avlägsnades även korets betonggolv och ersattes med polerade kalkstensplattor. I gravkoret och vapenhuset lades tegelgolv med traditionellt utseende. Med syftet att återställa ett äldre utseende blev kyrkorummets valvpelare påmurade så att de fick fyrkantig form och dess ytor vitslammades. (Som en symbolisk gest överlämnades tolv tegelstenar från det gamla dominikanklostret i Västerås.)

Vid 1965-66 års förnyelse renknackades valvpelarna från puts för att sedan påmuras till mer ursprunglig fyrkantig form. Putsprofilerna i valvanfangerna togs samtidigt bort. Allmänt antogs att pelarnas rundade hörn hade åstadkommit vid restaurering på 1600-talet, men belägg härför saknas -digital kopia av foto från pågående arbeten 1965-66.
Källa: Västmanlands läns museums arkiv

Vid avfärgning av valven ströks kapporna som förut vita, medan ribborna ströks i en tegelröd nyans. I Mungakyrkan och sidoskeppen uppsattes arkitektritade belysningsarmaturer. Koret fick ett modernt komponerat fönster med masverk av betong och glasmålning av Erik Sand. Samtidigt med den inre förnyelsen genomgick fasaderna sin senaste större renovering. Fyra år senare uppsattes ett nytt orgelverk, vars modernistiska fasad också hade ritats av Jörgen Fåk. Kyrkans utseende är tämligen oförändrat sedan dess.

Även vapenhuset blev i hög grad omgestaltat 1965-66, då nuvarande tegelgolv och tegeltrappa upp mot kyrkorummet lades. Den lackade furudörren insattes samtidigt. Plåtlyktan i valvet är däremot äldre - digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Kyrkans stomme är alltså ett i hög grad medeltida byggnadsverk. Till den ursprungliga 1300-talsbyggnaden hör såväl långhusets murverk och kyrkvindens takstolar, samt det bevarade målningsfragmentet på norra sidoskeppets vägg.

Störst särprägel skänker dock den inre valvkonstruktionen från 1427, varigenom kyrkan kommit att kallas ”katedralen på slätten”. Andra bevarade medeltida inslag är kor- och vapenhusportarna med avancerat dörrsmide.

Västtornet med sitt spetsformiga tak från 1670, typiskt för landsbygdskyrkor vid denna tid, är ett av få bevarade i sitt slag. Gravkoret i söder är nästan jämgammalt men avviker med sin mer artikulerade fasadutformning, kupoltak och järnspira. Kyrkans fönsteröppningar har visserligen blivit successivt utökade, senaste gången 1830, men deras oregelbundna placering och varierande form avspeglar ännu att de tillkommit vid skilda tidpunkter.

Fasadernas spritputs och gjutjärnsfönstren är resultat av en omgestaltning 1885-86. Tornets spetsiga tak är belagt med koppar sedan 1903 och på långhustaket ligger skiffer sedan 1911.

Beträffande kyrkorummets fasta inredning och färgsättning konstateras att arkitekt Jörgen Fåks omgestaltning 1965-66 dominerar intrycket. Då ommurades valvpelarna och fick en putsstruktur som för tankarna till 1950-, och 60-talets förfarande snarare än äldre tiders (som väl syftet egentligen var). Valvribborna gjordes mer markerade med en tegelröd avfärgning och i korgaveln sattes konstnären Erik Sands modernt komponerade fönster; en häftig kontrast till altarpuppans från 1700-talet. Nya ljuskronor hängdes i sidoskeppen, den bakre Mungakyrkan, samt över orgelläktaren. Bänkarna fick visserligen behålla sina gavlar från 1885-86, men försågs med nya ryggar och sitsar, samt marmorades i blågrön nyans. Omgestaltningen fullbordades 1970 med insättandet av ny orgel, vars modernistiska fasad också ritades av Fåk.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Romfartuna kyrka är ett av stiftets mest särpräglade medeltida byggnadsverk.
- På kyrkvinden finns medeltida takstolar, liksom rester av det ursprungliga tunnvalvet.
- Under nuvarande fasadputs finns äldre puts- och kalkfärgsskikt, som visar att kyrkan varit avfärgad i andra nyanser än nuvarande brutet vita. Detta bör utredas närmare vid kommande fasadrenovering.
- I ett förrådsrum på kyrkvinden förvaras äldre inventarier, bland annat korfönstret som var uppsatt åren 1925-66.
- Taktäckningen av Grythytteskiffer är särskilt angelägen att bevara,
- En gammal kyrkogårdsmur har bevarats, med två murade och spånklädda stigluckor.

I förgrunden ses sakristian med säteritak från 1758, sedan 1911 skifferklätt i likhet med långhusets tak - digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Källor och litteratur

Otryckta källor

Riksantikvarieämbetets antikvarisk-topografiska arkiv (ATA):

- Ihrfors, Eric: Westmannia sacra, handskrift färdigställd 1899-1902, baserad på församlingsarkivens handlingar från äldsta tid fram till omkring 1900.
- Rapport sammanställd av arkitekt Martin Hedmark

Riksarkivet (RA):

- F II aaa16 Kyrkliga byggnader i Sverige t o m 1810; Skrivelse angående ny predikstol den 1 december 1803

Västerås kyrkliga samfällighets arkiv (VKS):

- Bygghandlingar, fakturor 1971-2003

Västmanlands läns museums arkiv (VLM): Prästgårdsinventering 1994

Västerås stifts arkiv (VS):

- Västerås domkapitel E IV A: 68a, visitation 1695
- Västerås domkapitel E IV A: 68b, inventariebeskrivningar 1772, 1784, 1786 och 1797
- Västerås domkapitel E IV B: 89, inventariebeskrivningar 1841, 1866 och 1881. Ämbetsberättelse 1954-04-12, inför biskopsvisitation.
- Västerås domkapitel F III a; 6, inventarium 1632

Litteratur

Ahlberg, Hakon och Björklund, Staffan: Västmanlands kyrkor i ord och bild - Förlag: Staffan Björklund 2000

Berggren, Bonzo: Kyrkorna i Västmanlands län: en presentation i text och bild över samtliga kyrkor tillhörande Svenska kyrkan/utgiven av *Västmanlands nyheter - Västerås 1982/*

Boström, Erik: Medeltida kalkmålningar i Västmanlands län – en inventering/*Västmanlands fornminnesförening och Västmanlands läns museum, årsskrift 1984, s 7-132/*

Edgren, Gerd: Romfartuna kyrka – Utg. av Västerås stifts kyrkoberskrivningskommitté 1977

Ekström: Västerås stifts herdaminne, del 1:2; Återstående församlingar – Västerås 1949

Boëthius, Gerda: De tegelornrade gråstenskyrkorna i norra Svealand. Uppsala 1921

Karlsson, Lennart: Medieval ironwork in Sweden, Volume II - Stockholm 1988, s 403-404

+ artikel införd i VLT 1971-07-27

Övriga uppgifter

Inventeringsperiod: 2004-10

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Färdigställd: 2005-05-17

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1306-07	Dendrokronologisk undersökning	I de äldsta delarna av kyrkans takstolar, på södra sidan, förekommer virke som med säkerhet fälldes vinterhalvåret 1306-07. (Resultat av dendrokronologisk analys, redovisat 1999-09-10 av Tomas Bartholin, Nationalmuseet i Köpenhamn)		ATA: Raä dnr 331-3428-1998
Ca 1310	Nybyggnad	Tidigare har antagits att Romfartuna kyrka tillkom omkring 1300, eventuellt redan på 1260/70-talet. Mot bakgrund av ovannämnda dendrodatering förefaller det rimligt att bygget snarare ägde rum omkring 1310. Den ursprungliga byggnadskroppen var rektangulär med rak koravslutning och två ingångar på södra sidan. I korgaveln fanns troligen ett trekopplat fönster, på norra och södra långsidan vardera ett tvåkopplat fönster. Det brant sluttande yttertaket var från början sannolikt spånklätt. Över det ursprungliga kyrkorummet fanns ett högt trätunnvalv med stor spännvidd. Kyrkorummets väggar dekorerades med målningar i bysantinsk stil, varav fragment finns kvar på norra sidan. (Målningarna har av specialister hänförts till 1200-talet, men så gammal är kyrkan uppenbarligen inte)		ATA: Raä dnr 331-3428-1998 Boström, s Edgren, s 2-5
1427	Valvslagning Nybyggnad – torn	Murade valv slogs över kyrkorummet, så att det delades i ett mittskepp och två sidoskepp. Mittskeppet blev täckt med fem tegelmurade kryssvalv, uppburna av pelare med spetsiga arkadbågar emellan. Över sidoskeppen slogs halvcirkelformiga valv. Mot väster tillbyggdes troligen torn med huv och mot söder ett vapenhus, som från början hade ett altare. Vapenhusets port gjordes rikt ornerad med järnsmide. Även porten till koret antas vara från denna tid.	Anmärkning: Årtalet för valvslagning finns inskrivet i mittskeppets valvanfang.	Edgren, s 3-5 ATA: Rapport av arkitekt Martin Hedmark Karlsson, s 403-404
1500-t	Arkitektur-bunden utsmyckning – måleri, interiör	Vapenhusets väggar bemålades med S:t Göran och draken		Boström, s 80-81
1623	Vård/underhåll	Vid biskopsvisitation befanns kyrkan vara i gott skick med sina 10 tegelpelare och gråstensväggar samt med golv och torn av tegel. Reparationer hade skett ”ett litet stycke nordantill närmast tornet”.		Ekström, s 664
1624	Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör	Draperimålning utfördes på kyrkorummets pelare (bevarat fragment finns)		Boström, s 80-81
1632	Vård/underhåll	Kyrkans södra takfall reparerades. Tornet sades omfatta ”allenast en mur av tegel”.		ATA: Ihrfors, s 425 (Avskrift av kyrkans räkenskaper 1632) VS: F III a; 6, inventarium 1632
1636	Fast inredning – predikstol	Kyrkan försågs med predikstol av ek.		ATA: Ihrfors, s 425 (Avskrift av kyrkans räkenskaper 1636)

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1638	Vård/underhåll	Kyrkans södra takfall fick ny spåntäckning. Spånen hade tillverkats i socknen.		ATA: Ihrfors, s 427 (Avskrift av kyrkans räkenskaper 1638)
1640	Fast inredning – altare	Det tidigare fristående altaret ersattes med ett nytt, som murades intill korväggen.		ATA: Ihrfors, s 427 (Kyrkans räkenskaper 1640)
1645	Vård/underhåll	Ny spåntäckning lades på hela tornet, en del av klockstapeln och södra stigluckan.		ATA: Ihrfors, s 432 (Kyrkans räkenskaper 1645)
1665-83	Ändring – ombyggnad, fönster	Fönster upphöggs på norra sidan.		LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1636	Fast inredning – predikstol	Kyrkan försågs med ny predikstol		Edgren, s 9
1667-70	Påbyggnad	Tornmuren byggdes på med tegelmur ca 4 meter. Muren stabiliserades med dragjärn. Tillkommande fasadfält försågs med diagonalt ställda, fyrkantiga blinderingar. Klockorna kunde flyttas från klockstapeln upp i tornet år 1670. (Att tornet höjdes så mycket som fyra meter, inklusive de diagonala blinderingarna, är arkitekt Martin Hedmarks bedömning som grundas på tegelleveranser redovisade i kyrkans räkenskaper.)	Johan Murmestare i Västerås m fl	ATA: Rapport av arkitekt Martin Hedmark. Ihrfors, s 437-438 Edgren, s 5
1670	Nybyggnad – gravkor	Bänkinredningen genomgick stor reparation. Söder om koret lät Johan Gabrielsson Sparfvenfeldt, Åbylund, tillbygga ett gravkor. Dess fasader gjordes slätputsade, dekorerade med rusticering och profilerad takgesims..		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18 Edgren, s 6
1671-74	Påbyggnad	Det nyligen påmurade tornet försågs med allttjämt befintlig spets/spira, ursprungligen spånklädd och rödfärgad. Tornspetsen hade utformats efter förslag av byggmästare Lars Olofson i Köping, som även ledde arbetena. (Han tog råd av Mäster Anders Larsson i Arboga, den kände Anders Tornresare som bl a byggde tornen på Heliga Trefaldighets och Medåkers kyrkor)	Byggmästare Lars Olofson, Köping	ATA: Rapport av arkitekt Martin Hedmark. Ihrfors, s 437-438 Edgren, s 5
1686	Fast inredning – läktare	Sido- och orgelläktare tillbyggdes, samtidigt med nya bänkar, nytt golv och nya fönster i öst och väst.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18. Ihrfors, s 1931 VLT 1966-02-15
1693		Muren i kyrkbalkens södra sida lagades och fick ny spåntäckning.		VS: E IV A; 68a, Visitation 1695
1694	Specifika inventarier – tornur	Ett tornur med urverk insattes.		ATA: Ihrfors, s 1934
1695	Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör	Läktarnas apostlabilder målades av Hans von Thum. Bänkinredning och läktarpaneler ommålades med brun färg. Spåntäckningen på kyrkbalkens norra sida förnyades.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18 VS: E IV A; 68a, Visitation 1695
1713		Blixten slog ned i tornet, en del takspån revs av men eld uppstod ej.		ATA: Ihrfors, s 1936

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1756	Vård/underhåll	Bänkinredning och läktarpaneler ommålades, liksom 1695 med brun färg.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18
1757	Fast inredning - altare	Kyrkan försågs med nytt altarbord och altardisk, bemålade samma år med en brungrön marmorering. Tornet försågs med ur, bekostat av Petter Creimer på Ansta.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18 Alberg, s 202
1758	Tillbyggnad	Sakristian byggdes om och utvidgades till sin nuvarande storlek.		VS: E IV B; 89, inventarium 1846
1761	Fast inredning – orgel	Ett orgelverk med 10½ stämmor installerades	Gren & Strähle	VS: E IV B; 89, Inventarium 1873
1766	Vård/underhåll	Tornet och långhusets tak spånslogs och tjärströks		VS: E IV A; 68b, Inventarium 1772
1772-1784	Vård/underhåll	Fasaderna lagades och vitrappades. Tornspetsens spån tjärades. Läktarbänkar reparerades. Ny altartavla donerades av överstelöjtnant Leijonborg.		VS: E IV A; 68b, Inventarium 1784
1784	Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör	Draperimålning gjordes på muren runt korfönstret		VS: E IV A; 68b, Inventarium 1786
1793	Nybyggnad	Bogårdsmurens södra stiglucka revs och en ny byggdes, välvd på två pelare och spåntäckt		VS: E IV A; 68b, Inventarium 1786
1790	Vård/underhåll	Långhusets, sakristians och vapenhusets tak lagades och tjärades.		VS: E IV A; 68b, inventarium 1797
1803	Fast inredning - predikstol	Predikstolen från 1636 blev ersatt med en ny ” i modern stil”, vitmålad och prydd med ”vanliga emblemer”	Bildhuggare Jonas Holmin, Västerås	ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18
1819		Murade gravar i koret fylldes igen. I koret lades delvis tegelgolv.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18
1822	Vård/underhåll	Källaren under sakristian reparerades.		LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1823		Alla gravar under kyrkans golv blev igenfyllda		VS: E IV B; 89, Inventarium 1873
1827		Kyrkogårdsmurens nordöstra och östra sidor omlades.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1841
1830	Ändring – ombyggnad, interiör	Långhustakets och tornets spåntäckning lagades, ströks med rödfärg och tjära. I sex av kyrkans fönsteröppningar sattes nya fönster, resterande två fönster reparerades. Läktarna målades utvändigt, bänkarna reparerades och ströks med pärlgrå färg. Altardisken målades med pärlfärg och dess ramar förgylldes. Orgelfasaden målades pärlgrå, förgylldes. Altartavlan fernissades. (”illuminerad med copal-fernis”)		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18 VS: E IV B; 89, Inventarium 1841
1832	Vård/underhåll	Kyrkporten beslogs med bräder, som ströks med olja och kimrök. Sakristians valv och väggar vitlimmades. Altarbord och altardisk fernissades.		ATA: Protokoll från inventering 1830-08-18 VS: E IV B; 89, Inventarium 1841
1833		Sakristians skorsten försågs med ny krans och nytt uppstickande rökrör. Trots förbättringarna var eldning i sakristians spis inte möjlig vid ogynnsam väderlek.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1841

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1845	Ändring – ombyggnad	Yttre torntrappan borttogs, en ny uppgång byggdes genom dörr vid sidan om orgelläktaren. Korfönstret förstörades.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1866-07-14. Fasadinskriftion.
1855	Ändring – ombyggnad	Predikstolstrappan blev ombyggd.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1866-07-14
1865	Vård/underhåll	Altartavlan och läktarna fernissades. Bänkinredningen ommålades. Nya läktarbänkar byggdes. Yttre renovering genomfördes.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1866-07-14
1876		En inre kordörr med glasrutor byggdes		VS: E IV B; 89, Inventarium 1881
1877	Vård/underhåll	Långhusets tak och tornet tjärströks. Tornet fick nytt urverk.		Ahlberg, s 202
1882		Gravkoret renoverades utvändigt		LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1885-86	Ändring – ombyggnad	Större omgestaltning av kyrkorummet; fem nya fönster med dubbla rutor insattes, liksom två nya i gravkoret. Tak och torn tjärströks. Tidigare tegelgolv och gravhällar revs upp och istället göts cementgolv i hela kyrkan. Gravhällar som förut låg i golvet sattes upp utefter väggarna. Ny, öppen bänkinredning byggdes och ekådrades. Ny trappa till orgelläktaren byggdes. I kyrkogårdens grindstolpar söder och NO insattes järngrindar. Västra kyrkogården invigdes	Arkitekt Fritz Eckert Civilingenjör F Bengtsson	ATA: Rapport av arkitekt Martin Hedmark RA: Ritning LAU: Romfartuna församlingsarkiv VLM: Bloms foto nr 2255 VS: E IV B; 89, Inventarium 1873
1887	Ändring – ombyggnad	Sakristian försågs med järnkamin och i kyrkorummet insattes en större varmugn. Ett glasparti uppsattes mellan kyrkorum och gravkor. Nio fempipiga och åtta tvåpipiga mässingslampetter inköptes från Skultuna bruk.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1888
1888	Fast inredning - orgelverk	Nytt 14-stämmigt orgelverk installerades. För dess skull måste orgelläktaren byggas om så att den kom i samma nivå som de båda sidoläktarna. Gravkoret upprustades; nytt cementgolv göts och nytt glasparti byggdes mellan kyrkorum och kor.	Orgelbyggeri P L Åkerman & Lund, Stockholm	VS: E IV B; 89, Inventarium 1890
1889		Träprofilerna i glaspartiet mot gravkoret ekådrades.		VS: E IV B; 89, Inventarium 1890
1890	Vård/underhåll	Långhustaket tjärströks.		LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1902	Vård/underhåll	Tornet kläddes med kopparplåt, till en kostnad av 8 300:-		Edgren, s 6
1905		I västra stigluckan uppsattes järngrindar	Västerås konstsmidesfabrik	LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1911	Vård/underhåll	Långhustaket spåntäckning revs och istället lades skiffer från Grythyttan, till en kostnad av 8 000:-.	Byggmästare J A Fredriksson, Västerås	LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1925	Fast inredning - glasmålning	Korfönstret försågs med en glasmålning	Konstnär Yngve Lundström	Edgren, s 8

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1929	Ändring – ombyggnad, fönster	Sakristians fönster försågs med innerbågar		LAU: Romfartuna församlingsarkiv
1948	Teknisk installation	Elektrisk klockringning installerades.		VS: E IV b; 89, Ämbetsberättelse 1954-04-12, inför biskopsvisitation.
1950	Teknisk installation	Elektrisk uppvärmning infördes. Installationen fick kritik av Byggnadsstyrelsen.		VS: E IV b; 89, Ämbetsberättelse 1954-04-12, inför biskopsvisitation. VLM: Korrespondens
1953	Ändring - ombyggnad	Kyrkorummets alltmer spruckna och ojämna cementgolv från 1885-86 revs upp. I mitt- och sidogångar lades istället kalksten och i bänkkvarteren lades trägolv, anpassat till en planerad ny bänkinredning som dock ej förverkligades. Tornet reparerades och åskledare installerades.		ATA: Rapport av arkitekt Martin Hedmark VS: E IV b; 89, Ämbetsberättelse 1954-04-12, inför biskopsvisitation.
1962	Konservatorsarbeten	På norrväggen blottades rester av målningar från 1300-talet, vid undersökning av konservator Hugo Löfgren. Även på södra väggen förekom fragment.	Konservator Hugo Löfgren	Boström, s 80-81
1965-66	Ändring - ombyggnad	Stor renovering: <ul style="list-style-type: none"> • Fasaderna lagades och avfärgades • Fönstren renoverades. • Korets betonggolv revs ut och ersattes med slipade kalkstensplattor. • I gravkoret lades nytt tegelgolv. • I vapenhuset lades tegelgolv och ny pardörr sattes in mot kyrkorummet • Med syftet att återställa ett äldre utseende blev pelarna påmurade så att de fick fyrkantig form och dess ytor vitslammades (och som en symbolisk gest erhöles tolv tegelstenar från det gamla dominikanklostret i Västerås). • Sakristian fick ny skåpinredning. • I sidoskeppen och Mungakyrkan uppsattes arkitektritade belysningsarmaturer. • Kyrkan försågs med nytt el- och värmesystem. 	Arkitekt Jörgen Fåk Glaskonstnär Erik Sand	Edgren, s 8 VKS: Ritningar. VLT 1971-07-27 Äldre fotografier
1968	Konservatorsarbeten	Ytterligare fragment av målningar från 1300-talet framkom vid undersökning.	Konservator Bertil Bengtsson	Boström, s 81
1969	Vård/underhåll	Tornets befintliga täckning av kopparplåt från 1902 revs, spirans stomvirke lagades och ny takpanel spikades upp. Ny kopparplåt 0,6 mm lades med förskjutna tvärfalsar.		VKS: Entreprenadkontrakt 25/8-1969, fotografier
1970	Fast inredning – orgel, orgelfasad	Kyrkan försågs med nytt orgelverk med modern fasad.	Arkitekt Jörgen Fåk, Orgelbyggeri A Magnusson, Mölnlycke	Edgren, s 10

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1977	Konservators- arbeten	Konservering utfördes av norrväggens bevarade 1300-talsmålningar, frilagda 1962 och 1968. Kyrkorummets väggar i övrigt ströks med Gotlandskalk. Kyrkporten linoljebrändes. Kyrkvinden isolerades med mineralull.	Konservator Lars Göthberg.	Boström, s 81 VKS: Anbud, fakturor, redovisning
1980	Ändring	På kyrkvinden iordningställdes förvaringsutrymme för äldre kyrkoinventarier.	Förvaltaren	VKS: Faktura 1980-03-24
1989	Teknisk installation	Automatisk klockringning installerades		VKS: Faktura 1989-01-12
1991	Vård/underhåll	Skadade fasadavsnitt lagades och avfärgades		VKS: Faktura 1991-06-11
1994	Vård/underhåll	Ca 20 meter av södra kyrkogårdsmuren blev omlagd		VLT 1994-02-17
1998	Teknisk installation - värme	Kyrkans inomhusklimat reglerades genom införande av datastyrd så kallad intermittent uppvärmning	Svensk Klimatstyr- ning AB	VKS: Uppgift från förvaltaren, redovisning
2004- 2005		Vårdplan för kyrkan upprättades	Svensk Klimatstyr- ning AB	